

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznauila (inzerati) se sprejemajo in veljá trisporna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob 1/2 6. uri popoldne.

Štev. 201.

V Ljubljani, v petek 4. septembra 1885.

Letnik XIII.

Nemška človekoljubnost.

Žalostne novice nam prihajajo že nekaj časa iz vshodne Nemčije. Kteri čuteč jih ne bere z nekako žalostjo, da celó s srdom in gnjevom? „Humanni“ Bismark je skoval postavo in je jel poditi avstrijske in ruske podanike iz svoje države. Večina pregnancev je poljske narodnosti. Ti ljudje niso bili tako „srečni“, da bi bili rojeni v Nemčiji, zarad tega so zaslužili prognanstvo. To je menda edin njih greh. In sedaj morajo od doma, zapustiti domačo hišo in posestvo svoje. Prodati mora prognani Poljak svoje imetje za mal denar in si iskati druge domačije v daljnem svetu. Obupnost bereš na obrazu ubozih prognancev, ki si iščejo z ženo in otroci drugzega domu. Pa kaj, ne pomaga nič, na tuje morajo, tako velí železna postava; ona ne pozná usmiljenja, kakor Bismark ne. Ako je resnica, bode zadela ta nesreča več tisoč prebivalcev. In „National-Ztg.“ sama pravi, da bodo nekda te izgone obsodili kot neodpustljivo grozovitost. Pa ni treba nam še le čakati. Že sedaj obsoja tako početje vsakdo, kdor ima še kaj čuta do pravice in človekoljubnosti. Sočutno sprejemajo nesrečneže v krajih, kamor pribežé, ter jim pomagajo z denarji in drugim potrebnim. Krakovski škof je duhovščini naročil, naj ona priporoča ljudstvu prognance in jih podpira z milimi darovi. Sicer se v novejših telegramih govori, da je vse to izmišljeno, ali vendar: stvar, ki je provzročila toliko boleznega klica po časnikih, ta stvar ne more biti izmišljena. Ako bi bilo tudi le deseti del resničnega, žalostno zadosti. Ali mi verjamemo poročilom, dokler vladni listi ne dokažejo nasprotnega.

Vprašamo pa sedaj: Kje se godé take stvari? Godé se v oni deželi, kjer je „kultura“ doma, godé se pri Nemcih, ki hočejo v „kulturi“ nadkrilovati vsa druga nenemška ljudstva. Koliko se piše ondi o omiki in humannosti. Ako se zgodi grozovitost ali nečloveško dejanje kje zunaj Nemčije, če tudi kje na drugi poluti svetne óble, gorjé potem, koliko se

piše potem in govori o tuji sili in neomikanosti, divjosti itd. Ako se pa zgodi kaj tacega slučajno v slovanski deželi, potem pa udrihajmo po teh barbar-skih Slovanih! Kaj pa sedaj, ko sami Nemci, v lastni hiši tako nečloveško ravnaajo? Kje se sedaj povdarja kultúrnost? Nemški listi trdovratno molcé.

Nehoté se spomnim izreka, ki ga je izgovoril Voltaire; besed ne vé m več, pa misel je ta: Sedanji človekoljubi govore, pišejo in se potegujejo za svoje protinožce in jim tako „ljubezen“ skazujejo, (ki je memogredé rečeno, kaj dober kup), za ljubezen doma jim pa ni mari.

Skoro največ trpé pred nasilstvom nemškim Poljaki. Brezsrčna Pruska hoče na vsak način preleviti Poljake v Nemce. Bismark hoče imeti same Nemce v državi, in sicer protestantske. Zato zatira on s silovito roko narodni poljski živelj v šoli, uradu in cerkvi. Narod pa obupajoč trpi; ne vé si pomagati iz trdih železnih okov. Kako žalostno se godí Poljakom v Bismarkiji, je „Slovenec“ že večkrat poročal.

Kaj ni krasna ta nemška človekoljubnost? Čudna li se nam bi zdela, pa vajeni smo jo že. V kulturnem boji smo imeli večkrat priložnost jo opazovati. Znani Virchow je dejal o priliki cerkvene borbe: „Boj se mora bojevati s kakoršnim koli orožjem, tudi zaporom... Bojevalo se je na ta način zoper cerkev in papeža. Sedaj pa se je ta brezobzirni boj obrnil proti nedolžnim avstrijskim in ruskim državljanom.“

S takim počenjanjem si Nemci ne delajo prijateljev. Njih veljava gine in mora giniti. Ko bi se to godilo v pol-divji deželi, dalo bi se opravičevati, vsaj nekoliko znabiti. Goditi bi se pa ne smelo v preslavljeni Nemčiji, sicer zgubé Nemci še one simpatije, ki jih imajo.

Stvar pa nam kaže tudi, kako žalostne so razmere v državi, ako izgine iz nje krščanski duh in krščanska ljubezen. Piše se veliko o ljubezni, pa ta nima tal razun v krščanstvu. Kaj pripravne za naš čas so besede Champfortove: „O srečen čas, v katerem

živimo, ko govori človek človeku. Objemi me ali te pa požrem.“ Kaj ne čudna ta ljubezen?! F. R.

Odmevi.

VII.

Mali otroci imajo majhne igrače, veliki otroci imajo velike igrače. Mali otroci imajo prepire zaradi svojih imen, priimkov, zaradi obleke; veliki otroci pa imajo prepire zarad imen svojega rodú, zaradi jezika, zaradi narodnosti. Kaj da so prepiri zaradi narodnosti, to le predobro vemo in čutimo dandanes. In to je gotovo napolnilo avstrijske škofe, da so spregovorili, in sicer zeló obširno ter odločno, o narodnosti — ne, ni res, marveč o narodnostnem hujskanju. O to so različne stvari, kterih pa dandanes nečejo ločiti. Narodnost je sveta stvar, narodnost je Bog sam vredil, ko je vstvaril različne jezike in različne rodove. Narodnost pomeni ono sveto zvezo, naravno zvezo z vsemi onimi, ki so se, kakor mi narodili iz enega rodú, in en rod pomeni potomce ene rodbine ali familije. Tedaj je narod nekaka razširjena, narasla rodbina ali familija. S tem naznanjamo, da smo vsi ljudje enega rodú, od enega očeta in ene matere, in da je en narod skupen del, ki je nastal tudi iz enega očeta in ene matere. Vsi udje ene družine so nekaj skupnega, vsi spoznavajo to zvezo in imenujejo se med seboj bratje in sestre in pokorni so očetu in materi. Tedaj je popolnoma naravno, da so tudi udje enega naroda med seboj tesno zvezani in to vez imenujemo narodnost. To vse, kar sem rekel je očividno. Toda, ako se moramo vsi udje enega naroda ljubiti med seboj, ni pa, da bi morali druge narode sovražiti, preganjati, zaničevati. Ali naj se otroci dveh sosedov kavsajo zato, ker niso vsi enega očeta in matere? In dve vasi naj se pobijate med seboj, ker niste obe vasi samo ena vas? Ali ni po naravi tako vravnano, da je več narodov in več jezikov in več narodnosti? Dalje: ali nismo poprej ljudje

LISTEK.

Nikolaj Šubić knez Zrinjski, vitez Sigetski.

Spisal I. Steklasa.

(Dalje.)

Zrinjski je dobro vedel, kaj ima pričakovati od sultana in njegove ogromne vojske ter se je odločil boriti za življenje in smrt proti svojemu in vsega krščanstva neprijatelju. In Zrinjski je dobro sodil, sultan se je zares podal iz Pečuha proti Sigetu, da njega kazni.

Ravno se je razgovarjal s svojo soprogo in hčerjo o veliki nevarnosti, ki jim je zdaj zapretila in o težkem svojem položaju kot zapovedniku trdnjave ter o vernosti svojih podložnih, ki so sklenili z njim živeti ali pa umreti. V tem trenutku prijezdi stotnik Paprutovič v dvorišče grada. Zrinjski skoči k oknu, da vidi kdo je, kajti slutil je, da je nekdo prišel javit o kaki važni zadevi. Ko spazi pa Paprutoviča, reče svojim: „Zdaj bodemo pa nekaj važnega slišali! Paprutoviču se mudi! In komaj je te besede izgovoril, je že Paprutovič v izbo stopil

ter pozdravivši prisotne, javil, da se je Soliman vzdignil iz Pečuha proti Sigetu.

„Dobro tedaj! Zadnja ura se približuje! Mi hočemo Turka svečano sprejeti, kakor se takemu gospodu spodobi! Take časti, moji otroci, ne doživi vsakdo, take časti namreč, da pride sam sultan Cari-gradski obiskat siromašnega grofa s 100.000 sprem-ljevalci. Ali na to obiskovanje ne sme niti on niti vsi njegovi, ki so prišli k meni v trdnjavo, vse svoje življenje pozabiti. Jaz jim hočem podeliti spominke, da jih bodo imeli dovoljno za vse njihovo življenje, če ne bodo raji moje nasipe s svojimi telesi učvrstili ter tako ležeči mi podložnost skazovali!“ Dobro, zapovednik, nadaljuje Paprutovič, ki je razumel zasme-hovanje iz besed Zrinjskovih. „Da! Mi hočemo nametati cele nasipe palih Turkov pred našim Sigetom ter v sredini postaviti turne, namreč stebre s turškimi glavami, ki bodo na tak način dokazovali ostalim njihovim bratom hrabrost obleganih!“ Zrinjski pritrudi Paprutoviču, in obe ženi, ki ste poslušali preplašeno te razgovore, se konečno ohrabriti, ko ste slišali, kako prezirno govori oba junaka o sovražniku in smrti. Eva, preblaga soproga Zrinjeva in njena hči ste bili dve plemeniti ženi. „Tudi me hočeve“, reče Zrinjeva soproga, „storiti vse, kar bo de mogoče za obrambo Sigeta, ter vas povsodi pod-

pirati! Žrtvovati hočeve vse, kar imave, samo, da rešimo svojo čast. Tudi žena ima svojo častno nalogo, če tudi je večkrat najžalostnejša, namreč umirajoče negovati in ranjenim pomagati. S teboj, moj Zrinjski, in z vami, vsi hrabri boritelji, hočeve vzdržati v najhujem boju, z vami boriti se za našo domovino, za našega kralja in za našo vero!“ „Da, za našo domovino, za našega kralja in za našo vero!“ zakličejo oduševljeno vsi skupaj.

Zdajci prihiti spet drugi glasnik v grad, ter javlja, da se sovražnik približuje. Zrinjski se podá s Paprutovičem v orožarno, kjer je bilo spravljeno različno orožje za obrambo trdnjave. Precej so se začeli voziti od tukaj topovi na različna mesta po nasipih, a drugo orožje deliti med branitelje. Zdaj je bilo vse živo v malem Sigetu! Vsak je bil na svojem mestu poslen ter se trudil, da bode trdnjava čim bolje vtrjena. Bila je pa tudi že skrajna potreba. Največi top, imenovan „biser“, je bil postavljen na zapadni strani, kjer je bil edini pristop do mestnih vrat mogoč. Dva druga topa pa sta bila odpravljena v trdnjavico sred mesta, kjer se je mogla posadka do zadnjega braniti, ko bi bilo že ostalo mesto po sovražnikih osvojeno. Potem se je razdelil še smodnik in ostalo streljivo, da je bilo za sprejem sovražnika vse pripravljeno. Na mestih, kjer so bili

sploh srednjeazijske politike zrojiti mislili, naj se le v Aziji znosijo. V Evropi bi jih vsi trije skupno po prstih okresali. Le na ta način bi Afganistan Evropi ne bil nevaren.

Po *Albaniji* je že spet kri tekla. Miriditom jela je kipeti kri nad samopašnostjo in neznostnostjo turškega gospodarstva. Združili so se z rodovoma Matjas in Dibras ter so v njuni zvezi napadli turško četo ne daleč od Alessio pri rudečem gojzdu. Do čistega so jo zbili. Orožje, strelivo in živež so ji pobrali, dva turška častnika so pa naga k drevesu privezali, ker sta svoje ljudi z golo sabljo nad upornike navduševala. Ko se je v Skadar o tem klanji zvedelo, poslal je guverner Asim paša takoj dva batalijona Nizamov na kraj morije, ki pa menda tudi ne bodeta čudežev delala, kajti vsi gorjanski rodovi do Prizrenda so kvišku planili in po orožji segli. Tako je na tej strani. Nič boljše se ne godi kristjanom prebivajočim okoli Gusinja. Ondi so se dvignili fanatični Turki, vdarili so preko meje na Črnogorsko stran, od koder so se s 24 odrezanimi človeškimi glavami vrnili. Guverner Ali-paša, ki v Gusinji gospodari, je v očigled vsega tega le strogo prepovedal, da nobeden več ne sme na Črnogorsko zemljo in je za stražo 4 batalijone Nizama (pešcev) v Berano postavil. Kaj pa Črnogorci? Ti bodo izvestno zahtevali krvno osveto in klanje se bo iz novega pričelo.

Bivša francoska cesarica *Evgenija* pripeljala se je na 1. septembra po noči v Prago, kamor iz začetka ni bila namenjena. Bila je na poti v Pariz; kar jo dohiti med potom telegram iz Londona s takimi novicami, da je cesarica takoj smer svojemu potovanju spremenila in se je mesto v Pariz odpeljala v Prago, kjer jo je pričakovala jako odlična in vplivna osoba na razgovor. Kdo da bi bila tista imenitna osoba in kam da se popelje cesarica potem, telegram nič ne pové.

Da se vsaj deloma popolnijo vrzeli, ki jih je bolezen in smrt napravila med *laško posadko ob rudečem morju*, nabirajo se na Laškem prostovoljci za Masano. Če tudi je znano, da imenovana posadka nikakor po rožicah ne hodi, pač pa se ji je boriti z različnimi neugodnostmi, kakor so huda vročina, pomanjkanje zdrave pitne vode, mrzlica, vročinska bolezen in pogosta nagla smrt zaradi solnčnega pika in zavnetje možgan, se vendar mladi ljudje, vojaki in častniki kar tolpoma tjakaj oglašajo. 1200 mož potrebujejo, oglasilo se jih je pa že veliko več, da jih mnogo niti sprejeli niso. Kaj je temu vzrok? Nada na bodoče lavorike, katerih bi si mlada kri morda rada priborila izvestno ne, kajti na Laškem ravno tako dobro vedó, da ondi tako dolgo ne bo nič, dokler se ne bodo mogli v Sudanu ob John Bullov hrbet nasloniti. Da bi se Lahji sami proti Sudanu spustili, na to še misliti ni! Druge neprilichnosti in težave tega življenja jih izvestno tudi ne vlečejo tjakaj, toraj mora tisti magnet edino želja biti, revno življenje kolikor toliko po možnosti zboljšati. Vojaki ob rudečem morju imajo namreč zdatne priklade, doma pa denarja manjka. Med civilisti je pa že tako Bog pomagaj! Piska jim po črevih po rešeni Italiji od kar so kraljevi postali, kakor nikdar poprej, dokler so bili papeževi in cesarski, in pomagali bi si radi, kakorkoli že.

Poluotok Korea na severju Kitajskega ima sicer svojo vlado, a vendar je pod pokroviteljstvom Kitaja. Pripoveduje se, da hočejo Rusi ta otok posesti, se vé, Rusi to zanikajo, že vedó zakaj. „Sin-Pao“, indiško-kitajski list o tem tako-le govori: Znano je, da imajo Rusi dvoje potov, po enem hočejo priti do indijskega, po drugem do kitajskega oceana. Sicer imajo že Rusi obširno ozemlje ob velikem oceanu. A tam ni kupčijskega, niti vojaškega pristanišča, ker celó Vladivostok zaradi ledú večkrat ni pristopen morskim ladijam. Rusija bi silo rada videla, ko bi imela Koreo, kjer je mnogo

dobrih pristanišč. A če Kitaj zgubi Koreo, zgubi potem Mandšurijo in Mongolsko in Rusi bi prišli do velikega zidú, ki je le 18 milj proč od Pekinga. Koreo ima isti pomen za Kitaj, kakor Afganistan za Indijo. — V tem velikem prepiru med Angleži in Rusi se bode tudi Kitaj mogel vstopiti na kako stran. Morda je Kitaj tako brez odlašanja sklenil tako brzo mir s Francozi, ker misli, da bode drugi bolj potrebno postaviti se po robu, Rus pa je odjenjal, ker sedaj še ni pripravljen zgrabiti Angleže, katerim bi morda Kitajci drugej odduška napravili.

Izvirni dopisi.

Iz Primskovega, 2. septembra. Kak vihar je bil 29. avgusta, to vé kranjska dežela na dolgo in široko, na Primskovem je bilo pa še to, da je vihar streho raz cerkve vrgel do pred velikega altarja. Polovico strehe je vrgel na južno, polovico pa na severno stran preko Žalj pod zid po bregu. — Škoda je velika. Radi bi vzeli kako pomoč, pa prositi se vendar ne upamo, ker so ljudje na dolgo in široko močno poškodovani. Naša cerkev je posvečena na ime Dev. Marije rojstvo in romarski shod je na Mali šmaren. Če je kdo iz kakegakoli dobrega namena kaki cerkvi Marije Device, ki je sicer precej dobro založena (in ne tako revna kakor naša), da ji nič potebnega ne manjka, kaj darovati namenil, bo tudi prav in še boljše storil, če to naši cerkvi daruje, ki je tudi na obleki in v marsičem uboga, zdaj pa še strehe nima. (Iz darov revežev se cerkve zidajo, naj bi tudi darovi pripomogli, da se cerkev kmalo popravi!)

Iz spodnjega Štajarja, 3. sept. Savinjska dolina se zelo zanima za koncert, ktereга namerava prirediti spodnještajarsko slovensko pevsko društvo 20. septembra v Celji, in četudi so Celjski Slovenci že več let posebno gledé petja preveč mirni in pasivni, se vendar nadejamo, da se vsaj v tem važnem slučaju zdramijo, in to za občni narodni razvoj jako važno podvzetje vrlih in požrtovalnih ptujskih Slovencev z vsemi močmi podpirajo, ter tako vsaj nekaj tega popravijo, kar so v zadnjih letih zamudili.

Ptujskim Slovincem pa bo narod vedel vedno zahvalo, za tako odločno postopanje, neumorno delovanje in gojitev slovenskega petja; kajti, resnično so dandanes oni gledé občnega narodnega gibanja in napredka prvi na Štajarjskem.

Kakor pa smo se razveselili naznanila, da bo letos veliki zbor v Celji, nas je vendar program tega koncerta, ktereга smo že pred meseci v časnikih čitali, prav neprijetno iznenadil. V mestih, kjer prebiva muzikalno izobraženo občinstvo in druga odlična gospoda, bi se v program za javni veliki koncert morale vzeti tudi pesmi, ktere imajo dosti muzikalne vrednosti, so po značaju in vsebini za tak koncert prikladne, in sploh koncertne pesmi. Takih imamo lepo število, n. pr. „Popotnik“ od Nedvéda, „Samo“ od Försterja, „Kdo je mar“ od dr. B. Ipavica, ali njegovo večno lepo „Domovino“, „Jadransko Morje“ od Hajdrihu, „Cigani“ od Vogla, „Oblaček“ od Kocjančiča; potem najnovejša skladba „Mrak“ od dr. G. Ipavica, ali njegovo „Savsko“.

Kaj posebnega pa bi bilo, če bi se pela nova in prekrasna skladba „Naša zvezda“ od Hudovernika;

ki so ti na potu grozile! Kakor je iz tega pisma jasno razvideti, ne moremo se nadjati od te strani pomoči. Cesar piše, da naj se s svojimi vojniki hrabro držim; na pomoč se naj ne zanašam, ker cesarska vojska je preslaba, da bi se mogla s turško boriti, kajti v enem dnevu se mora nesrečna sudbina odločiti za celo krščanstvo. Pri Rabi se je vtaboril nadvojvoda Ferdinand, ki je zapovednik križarski vojski. Tam hoče pričakati Turka. Jaz te poznam, moj hrabri Zrinjski, jaz poznam tudi tvoj verni narod; zdaj je potrebno za domovino umreti!“ „Da, da umreti!“ zavpije on, „jaz se ne obotavljam, kader me cesar na boj kliče; jaz se pred smrtjo nisem nobenkrat bal, kar sem pokazal v mnogih bitkah; tudi brazgotine na mojem telu to pokazujejo. Vendar pa mi zdaj srce trepeče, ko pomislim na mojo ženo in na moje hčer, ki bi morali z menoj umreti. Da jih odstranim iz trdnjave, zamerili bi mi moji ljudje, a morda celó omahovati začeli in vendar jih je treba zdaj najbolj navduševati. Je-li jih bodem mogel v zadnjem trenutku rešiti, ko bo že vse zgubljeno razun smodnišnice? In to me žalosti, dragi Vilaki. A kaj je za mene? Iz moje krvi bo narasel nov zarod, ki se bo osvetil našim sovražnikom za pokončevanje in postušenje.

Ali zakaj bi morala tukaj zgubiti svoje življenje moja soproga in hči ali pa še morda pasti v roke divjim Turkom kot robkinji! Zares, ko pomislim, Vilaki, da bi jih Turki žive ulovili, utriplje mi srce in jaz bi pohitel ven v tabor turški ter sultana v njegovem šotoru prebodel.“ — „Prenehaj zapovednik Sigetski“, pravi na to Vilaki, „ne predstavljaš si tvoje osode še huje, nego je. Jaz hočem paziti na tvoje drage v najhujem boju in ko se boš morda že s smrtjo boril, gledal bodem, da jih rešim in oslobodim. Je-li ti je prav?“ Zrinjski mu mesto odgovora podá roko ter ga objame. „Vilaki, plemeniti mož, jaz te postavljam za zapovednika četi konjiški na mesto bolnega stotnika Laseya ter se ti zahvaljujem, da hočeš pomoči mojim dragim. Tvoja beseda mi je porok tvoje vernosti! Ti sultan pa moraš zdaj izkusiti, da vernost ni prazna domišljija, da nas ljubezen do domovine navdaja ter smo pripravljene za-njo in za našega vladarja našo blago kri vsaki čas darovati!“ Po teh besedah se podasta oba junaka iz grada, Zrinjski na nasipe in trdnjave, Vilaki pa k svoji četi, da se pripravi vse za boj, ki se je imel zdaj začeti.

(Dalje prih.)

ta pesem, če bi se precizno pela, bi gotovo vse iznenadila.

Umestno bi tudi bilo, da se prednaša ena hrvaška in ena češka pesem, hrvaška morda „Sovračanje“ od Klaiča ali na „Moru“ od Jenko-ta in morda „Staročeska“. Te pesmi se jako razlikujejo po značaju in bi napravile prav lepo spremembo v programu.

Zdaj v program postavljene pesmi so pa čisto kratke navadne in priproste, ki nimajo prave muzikalne vrednosti izvzemši morda „Sokolsko“ in mešani zbor z spremljevanjem godbe. Med vsemi pa vendar ne nahajamo niti ene impozantne koncertne skladbe z večjo muzikalno vrednostjo, in iz oficijelnega dela programa bi se čisto lahko izpuštile pesmi: „Mi vstajamo“, „Slovenec sem“, „Slava Slovincem“ in „Zvezna“; „Naprej“ in „Hej Slovani“ bi se pa lahko kot nameček med oficijelnimi točkami dodale.

Upamo tedaj, da se bodo merodajni faktorji in odlični krogi na to ozirali in pomislili, kako redko se sliši pri nas v javnih koncertih slovensko petje, in da bodo poslušale tudi kritične neslovenske ušesa, ki znajo petje in skladbe po muzikalni vrednosti dobro in oestro ocenjevati.

Slovenci v južnih okrajih slovenskega Štajarja še niso imeli prilike takega koncerta poslušati, naj se tedaj za ta konkretni slučaj zbere dobro in najboljši, ne slabo in srednje narodno blago, kajti tú bo najlepša prilika, da se prebivalcem druge narodnosti pokaže, kaj Slovenci zamoremo, znamo in imamo v naši pevski in muzikalni literaturi. Boljši je tedaj da se koncert zaradi spremembe boljšega programa za en teden preloži, kakor pa, da bi se z navadnimi, vsakdanjimi rečmi nastopilo.

Domače novice.

(Umrl je) č. gosp. J. Klofutár, župnik na Doleh, včeraj ob 1/2 3. uri popoldne. Pogreb bo soboto zjutraj.

(Nedeljsko praznovanje.) oziroma posvečevanje, razteza se tudi na pricerkvene kramarje in druge take obrtnike, ki gredó v nedeljo po somnjeh za zasluzkom. Vsi ti imajo pravico le do 12 ure svoje blago prodajati, potem pa spraviti.

(Zlat križec za zasluge) dobil je komisar c. k. finančne straže Konstantin vit. Födransberg v prinanje, ker je rešil človeka iz smrtne nevarnosti.

(Šolsko leto) na Kranjski gimnaziji prične se 16. t. m. Novinci sprejemajo se 14. in 15. septembra in imajo po 2 gld. 10 kr. sprejemnine in po 1 gold. učilnine plačati. Poslednji donesek plačati morajo tudi učenci gimnaziji že pripadajoči.

(Daritev sprave na Golgati) predstavljala se je sinoči v deželnem gledališči jako spretno in vzvišenim dogodkom tako umestno, kolikor to človeška slabost v zvezi z umetnostjo doseči zamore. Predstava je v najtesnejši zvezi z božičnimi oratoriji in bi bilo jako želeti, ko bi se taisti za pasijonske predstave razširili; izvrševanje njeno tako, da je vzvišene tvarine vredno in sv. dejanju spodobno, je pa vsekako težje, nego so oratoriji. Sinočinja predstava, z dobro vestjo lahko priznamo, se je v tem oziru mojstersko vršila; kajti navdihnjena je bila vsa z veliko resnobljnostjo. Grozna ta resnoba združena s sveto tihoto očarala je celó vedno žgolečo galerijo, da je bila tiho, kakor v grobu. Celó ploskati je pozabila pri prizorih, ki so človeku v dnu srca segali. Prekrasni so prizori izpeljani z dovršeno umetnostjo in spretnostjo „zadnja večerja“ po Leonardu da Vinci predstavljajoč tisti trenutek, ko Jezusa vsi poprašujejo, kdo bi ga izdal; „Kristus na Oljski gori“, „Kristus pred Kajfežem“, „Kristus pred Pilatom“. Srce se krči opazovalcem pri prizoru „križevega pota“, ko Izveličar omaga pod težo težkega križa in pade, njegova žalostna mati in druge žene najdejo ga pa na tleh ležečega in mu Veronika potni prt podá. „Kristus na Križi“ med nebom in zemljo viseč, umirajoč je pa vrhunec cele predstave. Pri dveh prizorih zapeljal je lesk rimskih vojščakov galerijo do živahnega ploskanja; pri pogledu umirajočega Sinu Božjega se pa živa duša ni ganila. Grozen, strašan in vendar tako neskončno lep in veličasten je ta pogled na Odrešenika svetá, ki med gromom, bliskom od celega sveta zapuščen svojo dušo izročá nebeskemu Očetu; pod križem kleči Marija Magdalena, ob stranéh sta pa sv. Ja-

nez in žalostna mati Božja, kakor jo vidite slikano po najslavnejših te vrste podobah.

Ravno tako nepopisljivo umetna in krasna je živa podoba „snetje s križa“ in „Kristus v naročji svoje matere“, veličastna pa poslednja podoba sredi skalorja „Kristusovo veličastno vstajenje“. — Berilo pred posamičnimi podobami vrši se v obeh jezikih. Naj toraj nikdo ne zamudi priložnosti, ki je pri nas tako redka, pogledati pasijonsko predstavo, ki je vzvišenemu dejanju spodobna. —k.

(Obesil se je) postopač Franc Breskvar v zaporu na magistratu, kamor so ga zaradi tatvine prignali. Jeden paznikov ga je še ob pravem času zapazil in odrezal.

(Brata Zupan), izdelovalca cerkvenih orgelj, ne stanujeta in ne delata v Kropi, kakor je bilo predvčeranjem napačno sporočano v našem listu, temveč že več nego celo leto v Kamnigoricu na Gorenjskem, kamor naj se vsak naročnik obrniti izvoli.

(Premogove jame) in steklišče (glažuto) bratov Ronzinger v Kočevji kupila je Länderbanka za 400.000 goldinarjev. Prej ko ne prevzela bo ravno ta banka zgradbo Dolenjske železnice.

(Vabilo na narodno svečanost) v oslavo tisočletnice Metodove, ki jo prirediti „narodno bralno“ ter „prostovoljno gasilno društvo“ v Borovnici ob preprijaznem sodelovanju slavnega pevskega zboru Čitalnice Ljubljanske s svojim vodjo g. V. Valento in p. n. gospodov diletantov Čitalnice Vrhniške v nedeljo 6. septembra 1885. l. na planem pri gosp. Lov. Verbiču v Borovnici. Program: 1. Pozdrav predsednika „narodnega bralnega društva“, g. Fr. Papler-ja. — 2. Nastop slavnega pevskega zboru Čitalnice Ljubljanske. — 3. Slavnostni govor; gogori gosp. drd. Danilo Majaron. — 4. Nastop slavnega pevskega zboru Čitalnice Ljubljanske. — 5. Tombola. — 6. Nastop slavnega pevskega zboru Čitalnice Ljubljanske. — 7. „Zamujeni vlak.“ Burka v jednem dejanji. Igrajo p. n. gosp. diletantje Čitalnice Vrhniške. U metaljni ogenj. Prosta zabava. Med posameznimi točkami igra godba. — Začetek ob 4. uri popoldne. Vstopnina za osebo 30 kr., za rodbino 80 kr. Svečanost zvrši se tudi v slabem vremenu. — Na to svečanost navljudnije vabita odbora.

(Vabilo k veselici), katero priredi narodna čitalnica v Vipavi na 8. septembra t. l., na dan malega Šmarna, v društvenih prostorih. Spored: 1. „Pobratimija“, Vilhar, poje zbor. — 2. „Domovina“, deklamuje gspđ. Gašperinova. — 3. „Slabo sveča je brlela“, Hajdrih, poje zbor. — 4. „Mihova ženitev“, poje zbor. — 5. „Ravni pot najboljši pot“, igra. — Med posameznimi točkami svira godba „Bianchi“ iz Trsta. — Začetek točno ob 7. uri. Vstopnina k veselici 30 kr., sedež 20 kr.

Odbor.
(Duhovske spremembe v Lavantinski škofiji). Prestavljeni so č. g. kaplani: Anton Drozg k sv. Marku blizo Ptujja, Franc Geč k sv. Rupertu v Slov. gor., Vinko Bauman k sv. Antonu v Slov. gor., Franc Črnenšek k sv. Križu pri Ljutomeru, Juri Čurin v Središče, Gregor Hrastelj v Hoče. Gregor Presečnik v Poličane, Anton Vamberger na Bizeljsko, Jernej Štabuc k sv. Martinu pri Šaleku, Adam Grušovnik v Stari trg v Stari trg., Matija Kelemina v Slivnico pri Mariboru; na novo vmeščeni so č. gg: Franc Korošec k sv. Rupertu blizo Laškega Trga, Jernej Pernat v Ribnico, Anton Rančigaj v Rajhenburg, Štefan Turkuš v Luče.

(Odbor katoliškega tiskovnega društva) se je tako-le sestavil: Vlč. g. kanonik dr. J. Križanič, predsednik, odvetnik g. dr. J. Glančnik, podpredsednik, prof. g. J. Skuhala, tajnik in prof. dr. J. Mlakar, blagajnik.

(„Slovensko društvo“) skliče za 6. septembra popoldne ob 3. uri v Mariboru v gostilni „zur Stadt Wien“, občni zbor; pri tem se bo izvolilo nekaj novih odbornikov in prenaredila se pravila. K zboru pride tudi gospod Božidar Raič, vrli naš deželni in državni poslanec, ter bo govoril, kako naj postopajo v novem državnem zboru naši poslanci, da bodo kaj dosegli za nas. Tudi pride na razgovor južna železnica, ki noče slovenskemu jeiku priznati nobenih pravic. Želeti je, da bo zborovanje jako obilo obiskovano. Priditi toraj vsi, ki imate priložnost.

(Iz Reke) napravila se bo pomorska zveza s severno Ameriko. Izvršiti jo hoče neka ameriška

parobrodna družba, katere parniki že adrijske luke obiskujejo.

Razne reči.

— Nekaj besedi o urah in posebno o žepnih. Moj rajski oče so večkrat rekli: „Nobena (žepna) ura ni za nič. Ko bi žepne ure za kaj bile, bi jih ne bilo zmiraj pri vsakem popravljalcu toliko; da tako šipe na oknih zakrivajo, da skoraj ni moč šip videti.“ Veliko je resnice v teh besedah. Da pa žepna ura vsaj gré, toliko bo že vsak zapazil, koliko da prehiteva, ali pa zaostaja. Še le ene same ure sem bil gospodar in ta je dobro šla tako dolgo, da je popravljalce ni v roke dobil. In to je bilo o priložnosti, da je kazalec na uro dejati imel, pa nič drugega, potem pa je bila za vselej za nič. Mislim, da jo je nalašč pokazal. Kdor ima uro, ima davka več, tudi jaz sem ga imel, dokler mi ni bila vkradena. Ne kaže pa že tako nobena prav. Koliko je ur v popravku in dve enako ne kaže, dasiravno vse gredeó, tako tedaj nobena ni prav, ali pa le ena sama. Neki popravljalce je rekel: Eno ped sem alije (to je vse eno). Ko sem uro imel in na popotovanji bil in ko je bilo na moji uri $\frac{1}{2}$ 12 je poldan zvonilo, ko je bila moja ura 12, je tudi poldan zvonilo, in ko je moja ura kazala $\frac{1}{2}$ 1, je tudi še tu in tam poldan zvonilo. Ktera ura je tedaj prav kazala? Čemu tedaj ura za pot, človek se tako lahko moti z uro ali brez nje. Ta-le ura kaže najboljši prav, katero bom zdaj pokazal, samo to pomanjkljivost ima, da le takrat kaže, ako solnce sveti. Ta je taka, da je tvoja roka kazalec te ure: Stegni svojo roko proti solncu, kar moreš in raztegni vsak sebi kazalec roke in palec in naredi malo ped; zdaj pa šteje male pedi od solnca po taistem potu, po katerem se je solnce po nebu pomikalo nazaj, do tistega mesta, kjer bi se solnce moralo pokazati ko izide, ko bi gore ne bilo; in kolikor malih pedi do tega mesta našteješ, toliko zamoreš tudi malih pedi naprej šteti do zahoda, po taisti poti po kateri bo solnce šlo in toliko ur je že solnce nad morsko ravnino na nebu. Zdal si pa lahko uro preračuniš; če si večji, imaš večjo malo ped, če si manjši, pa manjšo, toraj nič ne dá, ako imaš primerno toliko daljšo, ali pa krajšo roko, čeravno taisto mér poševno dalje šteješ, po kateri je solnce šlo, bodeš naštel število ur solnca nad in pod zemljo; vsega pota nad in pod zemljo ima pa solnce 24 ur. Ta ura je za rabo, če solnce sijje, ako pa solnca ni, v tem primerljivi pa svojo vest vprašaj in ta ti bo rekla: vem, da je ura več ko toliko in toliko; to pa tudi vem, da ura toliko in toliko še ni; tedaj tisti negotovi čas v dve polovici razdeli, polovico k preteklemu gotovemu času prištevaj in ne boš se za veliko motil, posebno, ako si v tem že nekoliko vajen.

Telegrami.

Carigrad, 4. septembra. Prve seje vdeležili so se Drummond Wolff, Asim paša in Kiamil paša. Trajala je 20 minut in je imela bolj pripravljaven značaj. Sklenili so vsak terek zvečer sejo napraviti.

Marseille, 3. septembra. Včeraj je bilo 20 mrličev za kolero.

Pariz, 3. septembra. V Toulonu pomrlo je včeraj 19, na Španjskem pa 1000 oseb za kolero.

London, 4. septembra. „Times“ pravi: Nemčija namerava Karolinsko vprašanje kati prijazni državi v presojo izročiti.

Novi Jork, 4. septembra. Belci po premogovih jamah so se skupjali in delo vstavili. Lastniki jam vzeli so mesto njih Kitajce v

službo, kar je dalo krvavim rabukam povod. Belci oboroženi s puškami napadli so Kitajce, katerih so 15 pobili in 80 hiš požgali. 500 Kitajcev zapodili so pa v goré, kjer jih sedaj silna revščina stiska. Lastniki jam pošiljajo jim živež.

Umrlí so:

V bolnišnici:

31. avgusta. Jakob Vagaja, gostić, 56 let, Marasmus.
1. septembra. Jernej Kavšek, rudokop, 35 let, vsled prizadetih telesnih poškodb.

Tujci.

2. septembra.

Pri **Maliču**: Albin Puntigam, uradnik; Kischke, trgovec, z Dunaja. — K. Anton, tajnik Aziende, iz Grada. — Emerik vitez Leitgeb, častnik e. k. mornarice; Lina Scaglia, soproga postajnega načelnika, iz Pulja. — Anton Čuvaj, ravnatelj meš. šole, s soprogo, iz Siska.

Pri **Sonu**: Emerik Piller, zasebnik, z Dunaja. — Emanuel Pippich, e. k. profesor, iz Kraljevega gradu. — Franc Troll, zasebnik, iz Karlova. — Z. Waschitz, inženirjeva soproga, s hčerjo; Janez Rumpreth, usnar, s soprogo, iz Kškega.

Pri **Bavarskem dvoru**: Jakob Fabijan, zasebnik, iz Maribora. — Frančiška Slabič, zasebnica, iz Trsta. — Martin Slabič, zasebnik, iz Ljubljane.

Pri **Južnem kolodvoru**: J. C. Breisch, trgovec, z družino, iz Jaffe. — Robert Rosmann, sodnijski svetnik, iz Braunschweiga. — Julij Pressburger, trg. pot., z Dunaja. — Bl. Ferjan, e. k. vojni kaplan, iz Maribora. — Maurer in Butner, zasebnici, iz Kočevja.

Pri **Avstrijskem caru**: Hermann Wekerling, knjigovodji: Rudolf Wolf, črkostavec, z Dunaja. — Josip Jauschneg, trg. pot.: Milonig, zasebnik, iz Beljaka. — Marija Pobaschnig, hišna pos., s hčerjo, iz Št. Vida. — Jakob Rzihanzek, zasebnik, s soprogo, iz Pulja. — V. Klobus, duhovnik, iz Godoviča.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

4. septembra

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	83 gl. — kr.
Sreberna 5% „ 100 „ (s 16% davka)	83 „ 40
4% avstr. ziata renta, davka prosta	109 „ 45
Papirna renta, davka prosta	100 „ 10
Akcije avstr.-ogerske banke	868 „ —
Kreditne akcije	287 „ 56
London	124 „ 50
Srebro	— „ —
Francoski napoleonid.	9 „ 89½
Ces. cekini	5 „ 87
Nemške marke	61 „ 10

Službo dobi

organist in cerkovnik.

Kdor jo želi, naj se oglasi pri cerkvenem predstojništvu v Sodražici. (2)

Slomšekovih zbranih spisov

IV. knjiga:

„RAZLIČNO BLAGO“

ravnokar izdana, dobiva se pri izdajatelju čast. gosp. Mih. Lendovščaku v Makolah (Maxau bei Pötschach) po 1 gl. s poštnino vred. Tržna cena po knjigarnah ji je 1 gl. 40 kr. za trdovezan, 1 gl. 30 kr. za broširan iztis. — Obsega tri oddelke: I. Šola in odgoja, str. 180; II. Narodna politika in narodo gospodarstvo, str. 183—354; III. Razna (11) tvarina, str. 357—428.

V deželnem gledališču v Ljubljani.

► Samo tri predstave ◄

v četrtek 3. (nepar), v petek 4. (par) in v nedeljo 6. septembra 1885 (nepar).

Velika

daritev sprave na Golgati,

povest trpljenja in smrti Jezusove,

izvršuje 30 oseb družbe starobavarske pasijonske igre pod vodstvom Ed. Altesch-a.

Cena prostorom: Loža v 2. nadstropji 3 gl. 50 kr. — Fauteuil 80 kr. — Sedež v parterji 60 kr. — Sedež na galeriji 40 kr. — Vstop v parter 50 kr. — Galerija 20 kr. — Vojaški in dijaški biljet 30 kr.

To dnevi se dobivajo vstopnice v gledališni pisarni a zvečer pri kasi.

Kasa se odpre ob 7. uri. — Začetek ob polu 8. uri.

► **V dobrohotno pozornost!** Kakor sem tu zvedel, aranžiral je nek gosp. Jakob Deutsch, glumač, pred nekoliko leti v Ljubljani pasijonske predstave z nedostatinimi sredstvi in pred vsem nesposobnim osebjem, vsled česar vsa predstava ni ugajala religioznemu značaju. Čestito občinstvo torej prosim, predstav naših ne stavi s prej omenjenimi v jedno vrsto.

(2)

Ed. Altesch, vodja.